

Digital humanities

Tzv. umělá inteligence: pokročilé aplikace

Jindřich Marek

1. Výběr a využití modelů

- výběr modelu
- úkoly pro modely v DH

Výběr modelu podle žebříčku

- mnoho různých žebříčků, malá výpovědní hodnota, rychlý vývoj
 - <https://www.vellum.ai/llm-leaderboard> >>
 - <https://dubesor.de/visionbench>
 - pro modely s obrazy jako možným vstupem
- další důležité faktory
 - kontextové okno, cena, rychlost, latence, možnost ZDR (zero data retention)

UPDATED 23 APR 2026

LLM Leaderboard

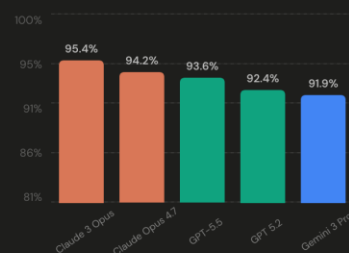
This LLM leaderboard displays the latest public benchmark performance for SOTA model versions released after April 2024. The data comes from model providers as well as independently run evaluations by Vellum or the open-source community. We feature results from non-saturated benchmarks, excluding outdated benchmarks (e.g. MMLU).

OS Leaderboard

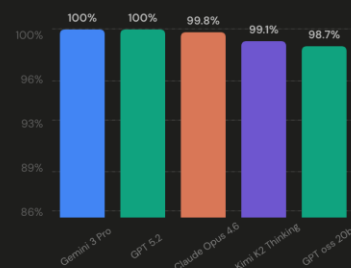
Coding Leaderboard

Top models per tasks

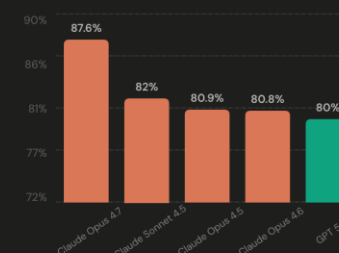
Best in Reasoning (GPQA Diamond)

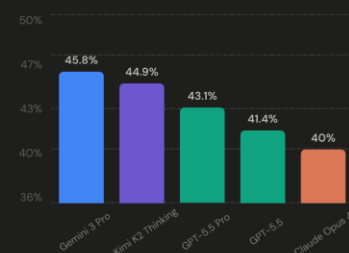
Best in High School Math (AIME 2025)

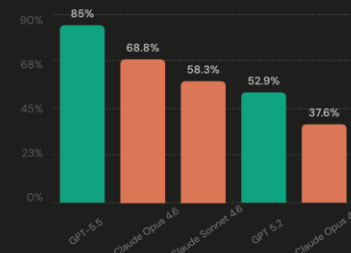
Best in Agentic Coding (SWE Bench)

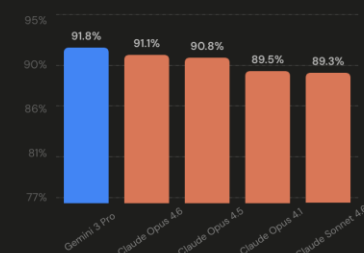
Best Overall (Humanity's Last Exam)

Best in Visual Reasoning (ARC-AGI 2)

Best in Multilingual Reasoning (MMMLU)

Úkoly pro modely (příklady)

- analýza textu
 - extrakce entit (jména, místa, data) z historických dokumentů
 - klasifikace žánrů
 - sumarizace dlouhých textů
 - analýza sentimentu v recenzích nebo korespondenci
 - analýza stylu
- generování obsahu
 - tvorba alternativních verzí textu
 - generování popisků k exponátům
 - pomoc při psaní odborných textů (rešerše, formulace)

Úkoly pro modely (příklady)

- objevování znalostí
 - hledání vzorců ve velkých textových korpusech
 - propojování informací
- práce se strukturovanými daty
 - transformace nestrukturovaného textu na strukturovaná data (obohacování dat)
 - čištění a doplňování metadat
- pomoc s přepisem a anotováním rukopisů (multimodální)

Analýza textů (DH) podle velikosti modelů

- větší
 - 30B a více parametrů
 - s kvantizací vyžadují 24+ GB VRAM
 - analýza komplexních historických textů v různých jazycích
- střední
 - typicky 7B až 24B parametrů
 - analýza méně komplexních textů
- menší
 - 1B až 4B parametrů
 - základní klasifikace krátkých, zejména anglických textů

2. Filosofické a etické otázky práce s AI

- umělá inteligence a umělá estetika (Manovich)
- Turingův test vs. test Lovelace
- znaky textu vytvořeného AI
- principy a úrovně využití AI

Pojmy (na základě četby)

- umělá inteligence (artificial intelligence)
- umělá estetika (artificial aesthetics)

Kdo je umělec v softwarové éře?

Turingův test vs. test Lovelace

Turing

Test pro hodnocení schopnosti stroje projevovat inteligenci podobnou lidské, zejména v porozumění přirozenému jazyku a konverzaci.

Lidský hodnotitel se zapojí do textové konverzace jak s člověkem, tak se strojem, aniž by věděl, s kým konverzuje.

Lovelace

AI musí generovat skutečně kreativní a originální dílo, jako je původní báseň, příběh, umělecké dílo nebo hudební kompozice, čímž demonstruje svou schopnost vytvořit něco jedinečného.

AI by měla prokazovat porozumění obsahu, který vytváří. Měla by být schopna vysvětlit úvahy stojící za svým kreativním výstupem, včetně rozhodnutí, která učinila během tvůrčího procesu.

Znaky textu vytvořeného AI ([link](#))

Wikipedia:Signs of AI writing

🌐 6 languages ▾

[Project page](#) [Talk](#)

[Read](#) [Edit](#) [View history](#) [Tools](#) ▾

From Wikipedia, the free encyclopedia

"Wikipedia:AI writing" redirects here. For other uses, see [WP:AI-INDEX](#).

This is an advice page from WikiProject AI Cleanup.

This page is not a [Wikipedia policy](#), as it has not been [reviewed by the community](#).

[Shortcuts](#)

[WP:AISIGNS](#)

[WP:AITELLS](#)

[WP:LLMSIGNS](#)

This is a list of writing and formatting conventions typical of [AI chatbots](#) such as [ChatGPT](#), with real examples taken from Wikipedia articles and drafts. It is a [field guide](#) to help detect [undisclosed AI-generated content on Wikipedia](#): while some of the signs may be broadly applicable, some may not apply in a non-Wikipedia context.^[a] Not all text featuring these indicators is AI-generated, as the [large language models](#) that power AI chatbots are trained on human writing, including Wikipedia. Many elements of AI writing can be found in editorials, blogs, or fan fiction.

Moreover, this list is *descriptive*, not *prescriptive*; it consists of observations, not rules. Advice about formatting or language to avoid can be found in the [policies and guidelines](#) and the [Manual of Style](#), but does not belong on this page.

The patterns here are also only potential *signs* of a problem, not *the problem itself*. While many of these issues are immediately obvious and easy to fix—e.g., excessive boldface, broken markup, citation style quirks—they can point to less outwardly visible problems that carry [much more serious policy risks](#). Please do not merely treat these signs as the problems to be fixed; that could just make detection harder. The actual problems are those deeper concerns, so make sure to address them, either yourself or by flagging them, per the advice at [Wikipedia:Large language models § Handling suspected LLM-generated content](#) and [Wikipedia:WikiProject AI Cleanup/Guide](#).

☰ ChatGPT

Legacy & Interpretation

The "Black Hole Edition" is not just a meme — it's a **celebration of grassroots car culture**, where ideas are limitless and fun is more important than spec sheets. Whether powered by a rotary engine, a V8 swap, or an imagined fighter jet turbine, the Miata remains the canvas for car enthusiasts worldwide.

LLMs tend to have an identifiable writing style.

Principy a úrovně využití AI

- Pravidla a pokyny pro používání AI studenty (ÚISK)
 - <https://uisk.ff.cuni.cz/cs/studium/pravidla-a-pokyny-pro-pouzivani-ai-studenty/>

